

Toelichting van theoretische begrippen uit de gehechtheidstheorie

Veel begrippen uit de gehechtheidstheorie zijn termen die ook in het alledaagse taalgebruik voorkomen, maar die binnen de gehechtheidstheorie een meer technische betekenis hebben. Dit heeft tot veel verwarring geleid, zowel binnen de wetenschappelijke gemeenschap alsook in de dialoog tussen wetenschap en praktijk. Omdat dit de wetenschappelijke vooruitgang, toepassing van wetenschappelijke bevindingen in de praktijk en communicatie van praktijkkennis naar de wetenschap in de weg kan zitten, heeft een groep onderzoekers geprobeerd om de technische betekenis van begrippen uit de gehechtheidstheorie op een toegankelijke manier toe te lichten. Het doel van de lijst is vooral om de begrippen te verhelderen die op dit moment in gebruik zijn. Aanpassing van de betekenis van de begrippen valt buiten de bedoeling van deze lijst.

Voor een meer uitgebreide bespreking van de achtergrond van het tot stand komen van deze lijst en de relevantie voor wetenschap en praktijk zie het artikel [Lost in Translation](#) in het tijdschrift *Pedagogiek*.

In onderstaande lijst zijn belangrijke begrippen uit de gehechtheidstheorie opgenomen. De lijst is een aangepaste vertaling van het Engelstalige origineel, te vinden via de volgende link [Explanations of Attachment Theoretical Concepts – SEAS \(seasinternational.org\)](#) (ref: Society for Emotion and Attachment Studies (2021). *Explanations of Attachment Theoretical Concepts*, February 2021). De vertaling vanuit het Engels naar het Nederlands is uitgevoerd door Lianne Bakkum, Anne Tharner en Marije Verhage (Vrije Universiteit Amsterdam) met dank aan de waardevolle input van verschillende experts uit wetenschap en praktijk, namelijk Altine de Reus, Carlo Schuengel, Frederike Schepers, Guy Bosmans, Jan de Vries, Joss Schrijver, Sophie Reijman en Veerle Andries.

De begrippen en de verschillende interpretaties hiervan in verschillende wetenschappelijke en praktijkgerichte gemeenschappen worden in meer detail besproken in het boek van Robbie Duschinsky (2020). *Cornerstones of Attachment Research*, Oxford: Oxford University Press (gratis te downloaden via deze link here: <https://bit.ly/2Fg7WeP>).

Het gebruik van deze begrippenlijst:

Deze begrippenlijst bestaat uit twee tabellen met begrippen en toelichting, namelijk 1) vanuit de ontwikkelingsgerichte gehechtheidstheorie en 2) vanuit de sociale psychologie. Direct hieronder vindt u een inhoudsopgave van de begrippen die worden besproken (in alfabetische volgorde). De opbouw van de tabellen is op inhoud: Eerst worden de basisbegrippen uit de gehechtheidstheorie besproken en vervolgens de manieren om dit te meten en de classificaties die daaruit voortkomen (eerst voor jonge kinderen dan voor volwassenen). Hierna volgt nog een aantal begrippen

die vaak genoemd worden in verband met gehechtheid, maar die iets minder centraal staan in de gehechtheidstheorie. Begrippen die een andere theoretische achtergrond hebben, maar vergelijkbare terminologie hanteren als de gehechtheidstheorie, staan nu aan het einde van de lijst.

Elke tabel met begrippen bestaat uit 4 kolommen. De eerste kolom bevat het Nederlandstalige begrip. In de tweede kolom verwijzen wij naar het Engelse begrip, dat in het Engelstalige origineel te vinden is. In de derde kolom zijn veelvoorkomende misvattingen over het begrip te vinden. In de vierde kolom staat een korte toelichting van de technische betekenis van de begrippen.

Voor feedback en commentaar kunt u contact opnemen met Marije Verhage (m.l.verhage@vu.nl).

Begrippen die gebruikt wordt door gehechtheidsonderzoekers in de pedagogiek en ontwikkelingspsychologie

Afwerend/Ambivalent gehechtheidsgedrag	20
(Angstig-)Afwerende/(Angstig-)Ambivalente gehechtheidsrelatie	20
Autonome <i>state of mind</i> ten aanzien van gehechtheid	31
Beschikbaarheid	9
Binding	39
Conditionele strategie	13
Gedesorganiseerde gehechtheidsrelatie	24
Gedesorganiseerd gedrag/Desorganisatie	25
Gehechtheidsbiografisch interview	27
Gehechtheidsclassificatie/Gehechtheidspatroom	16
Gehechtheidsfiguur	9
Gehechtheidsgedrag	12
Gehechtheidsrelatie	5
Gehechtheidsrepresentatie	34
Gehechtheids(gedrags)systeem	7
Gepreoccupeerde <i>state of mind</i> ten aanzien van gehechtheid	33

Gereserveerde <i>state of mind</i> ten aanzien van gehechtheid	32
Hechting	37
Hechtingsstoornis	37
Intern werkmodel	15
Meerdere gehechtheidsrelaties	6
Mentaliseren	36
Onveilige gehechtheidsrelatie	19
Onverwerkte <i>state of mind</i> ten aanzien van gehechtheid	33
(Ingrijpende) Scheiding van kind en opvoeder	35
Sensitiviteit	12
<i>State of mind</i> ten aanzien van gehechtheid	29
Veilige basis	11
Veilige gehechtheidsrelatie	18
Veilige haven	11
Veiligheid van de gehechtheidsrelaties	16
Vreemde Situatie Procedure/Vreemde Situatie Test	17
Vermijdende gehechtheidsrelatie	22

Vermijndend gehechtheidsgedrag	22
(Effecten van) Vroegkinderlijke ervaringen	35
 Begrippen die gebruikt wordt door gehechtheidsonderzoekers in de sociale psychologie	
Angstige gehechtheid (soms genoemd ‘angstig-vermijdende gehechtheid’)	40
Gehechtheidsangst	39
Gehechtheidsstijl	40
Gehechtheidsvermijding	39
Intern werkmodel	41

Begrippen die gebruikt worden door gehechtheidsonderzoekers in de pedagogiek en ontwikkelingspsychologie

Begrip Nederlands	Begrip Engels	Veel voorkomende misvattingen	Technische betekenis
Gehechtheidsrelatie	Attachment relationship	Moeder-(of vader-)kindrelatie in het algemeen; de band tussen opvoeder en kind; een kenmerk van het kind of de opvoeder; gevoelens van moeder of vader ten opzichte van hun kind.	<p>Er is sprake van een gehechtheidsrelatie als de interacties tussen twee personen minstens voor een deel gekenmerkt worden door een duurzame reeks van <u>gehechtheidsgedrag</u> en reacties daarop. Kinderen ontwikkelen gehechtheidsrelaties met verschillende personen die voldoende bekend zijn en met wie ze contact hebben over langere tijd. Een gehechtheidsrelatie kan zelfs bestaan als de gehechtheidsfiguur het kind afwijst of mishandelt. De kwaliteit van de zorg die gegeven wordt, bepaalt dus niet óf een gehechtheidsrelatie ontstaat, maar beïnvloedt wel of de gehechtheidsrelatie <u>veilig</u> of <u>onveilig</u> wordt.</p> <p>Dit betekent ook dat een kind <u>meerdere gehechtheidsrelaties</u> met verschillende <u>gehechtheidsfiguren</u> kan vormen. De veiligheid van een gehechtheidsrelatie is specifiek voor de relatie die</p>

			met deze specifieke persoon wordt gevormd (en kan niet worden overgedragen naar relaties met andere personen). Dat betekent bijvoorbeeld dat een kind een veilige gehechtheidsrelatie met moeder kan hebben en tegelijk een onveilige gehechtheidsrelatie met vader (of andersom).
Meerdere gehechtheidsrelaties	Multiple attachments	Een kind heeft één gehechtheidsfiguur (meestal de moeder) en kan niet met meerdere verzorgers tegelijk een gehechtheidsrelatie opbouwen	In zijn vroege teksten claimde Bowlby soms dat een kind altijd verzorgd moest worden door de eigen moeder. Later had hij echter spijt van deze uitspraken. Bowlby zag het nut voor een kind om de beschikking te hebben over meerdere personen die als <u>veilige basis</u> en <u>veilige haven</u> kunnen fungeren. Hij dacht niet langer dat verschillende <u>gehechtheidsrelaties</u> elkaar in de weg zouden zitten. Reflecterend op gevallen van baby's in tehuizen bedacht hij dat het aantal verzorgers echter niet zo groot en contacten niet zo kortstondig moesten zijn dat kinderen geen individuele relatie met verzorgers konden opbouwen, omdat een individuele relatie wel nodig was om de verzorger te beschouwen als veilige haven en veilige

			<p>basis. Later onderzoek naar kinderen in tehuizen heeft dit idee bevestigd: bij kinderen in tehuizen komen structureel meer <u>onveilige gehechtheid</u>, <u>gedesorganiseerde gehechtheid</u> en <u>hechtingsstoornissen</u> voor. Herhaalde korte plaatsingen in pleeggezinnen, leefgroepen dragen dezelfde risico's met zich mee.</p>
Gehechtheids(gedrags)systeem	Attachment behavioural system	De instinctieve relatie tussen het kind en een ouder/bekende verzorger	<p>Het 'gehechtheidssysteem' is een theoretisch construct dat gaat over de behoefte om de <u>beschikbaarheid</u> van <u>gehechtheidsfiguren</u> op te zoeken.</p> <p>Volgens de gehechtheidstheorie wordt het gehechtheidssysteem 'geactiveerd' wanneer iemand stress of angst ervaart of moe of ziek is. Het doel van activatie van het gehechtheidssysteem is volgens de theorie het verkrijgen en behouden van het gevoel dat de <u>gehechtheidsfiguur</u> beschikbaar is als een '<u>veilige haven</u>'. Als het doel van het gehechtheidssysteem, door middel van het uiten van <u>gehechtheidsgedrag</u>, bereikt is, leidt dit volgens de theorie tot 'deactivatie' van het systeem.</p>

			<p>Het is niet altijd zichtbaar in het gedrag als het gehechtheidssysteem geactiveerd is en of er dus een behoefte is om de beschikbaarheid van een gehechtheidsfiguur op te zoeken (zie bijvoorbeeld <u>vermijdende gehechtheid</u>).</p> <p>De behoefte om nabijheid en contact met een gehechtheidsfiguur op te zoeken heeft een evolutionaire basis en mensen ontwikkelen die behoefte daardoor makkelijk. Het is echter misleidend om te denken dat dit alleen ‘instinctief’ is. De neiging om gehechtheidsrelaties te ontwikkelen kan worden gezien als deel van de genetische opmaak van mensen, maar welk gehechtheidsgedrag vertoond wordt en welke gehechtheidsstrategieën mensen ontwikkelen is volgens de gehechtheidstheorie het gevolg van leren door ervaringen met gehechtheidsfiguren (zie ook <u>conditionele strategie</u>). Deze ervaringen beïnvloeden volgens de theorie ook of, wanneer en hoe het systeem</p>
--	--	--	---

			geactiveerd en weer gedeactiveerd wordt door contact met de gehechtheidsfiguur.
Gehechtheidsfiguur	Attachment figure	Moeder; ouders; de persoon waar het kind het sterkste band mee heeft	Een gehechtheidsfiguur is binnen de gehechtheidstheorie een persoon waar het kind bekend en vertrouwd mee is. Deze persoon heeft voor het kind de functie van een <u>veilige haven</u> wanneer het <u>gehechtheidssysteem</u> geactiveerd is. Het kind zoekt dan de beschikbaarheid van deze persoon. Dit <u>gehechtheidsgedrag</u> is niet altijd zichtbaar, bijvoorbeeld bij <u>vermijdende gehechtheidsrelaties</u> , of door dat kind en gehechtheidspersoon gescheiden zijn. De ouders van een kind kunnen dus gehechtheidsfiguren zijn, maar ook andere mensen waar het kind regelmatig contact mee heeft. Een kind kan ook meerdere gehechtheidsfiguren hebben (zie <u>meerdere gehechtheidsrelaties</u>).
Beschikbaarheid	Availability	Aanwezigheid van de moeder	Als het <u>gehechtheidssysteem</u> geactiveerd is, hebben mensen de neiging om toenadering tot en ontvankelijkheid van een <u>gehechtheidsfiguur</u> te zoeken die als <u>veilige haven</u> fungeert. De manier waarop en de mate waarin toenadering en

			<p>ontvankelijkheid worden gezocht, zijn afhankelijk van de situatie en van eerdere ervaringen van het kind met de <u>gehechtheidsfiguur</u> (zie ook <u>conditionele strategie</u>). Dit maakt het begrip “beschikbaarheid” mogelijk verwarrend.</p> <p>In zijn publicatie <i>Separation</i> (1973), schreef Bowlby: “alleen wanneer een gehechtheidsfiguur toegankelijk en potentieel responsief is kan hij of zij als beschikbaar worden beschouwd (p. 234; onze vertaling).” Dat betekent dat de fysieke aanwezigheid van een gehechtheidsfiguur niet voldoende is om als veilige haven gezien te worden. Hiervoor is het ook van belang dat de gehechtheidsfiguur aandacht heeft en ontvankelijk is voor degene die toenadering zoekt. Vanaf een bepaalde leeftijd worden contact en nabijheid en de behoefte daaraan met name verbaal gecommuniceerd. Maar bij grotere bedreigingen en sterkere activatie van het gehechtheidssysteem, kan het voorkomen dat nog steeds fysieke nabijheid en ontvankelijkheid wordt gezocht.</p>
--	--	--	--

			Het gevoel van beschikbaarheid van de gehechtheidsfiguur als <u>veilige haven</u> , is door Sroufe en Waters ook wel beschreven als “felt security”, ervaren veiligheid.
Veilige basis	Secure base	Attachment-parenting; natuurlijk ouderschap	Binnen de gehechtheidstheorie is dit iemand die exploratie ondersteunt wanneer het <u>gehechtheidssysteem</u> niet is geactiveerd. Volgens de theorie kan het kind de omgeving ontdekken wanneer hij/zij het vertrouwen heeft dat de <u>gehechtheidsfiguur beschikbaar</u> is als veilige basis om ondersteuning te bieden waar nodig.
Veilige haven	Safe haven	Attachment-parenting; natuurlijk ouderschap	Binnen de gehechtheidstheorie is dit iemand die (of iets dat) troost en bescherming biedt tijdens situaties waarin een persoon stress of angst ervaart (als het <u>gehechtheidssysteem</u> is geactiveerd). Er wordt verondersteld dat het gehechtheidssysteem individuen motiveert om in stressvolle situaties de <u>beschikbaarheid</u> van een <u>gehechtheidsfiguur</u> (of figuren) op te zoeken als veilige haven. Dit kan wel of niet geobserveerd worden in iemands gedrag (zie <u>vermijdende gehechtheid</u>).

Sensitiviteit/sensitieve responsiviteit	Sensitivity/sensitive responsiveness	Warmte en tederheid; persoonlijkheidskenmerk; gevoeligheid voor signalen; sensibiliteit	<p>Zoals gedefinieerd door Ainsworth (1974), is sensitiviteit het vermogen van een opvoeder om signalen van een baby i) op te merken en ii) correct te interpreteren en aan de hand hiervan iii) gepast en iv) direct te reageren.</p> <p>Er wordt aangenomen dat sensitief opvoedgedrag <u>beschikbaarheid</u> van de opvoeder als <u>veilige basis</u> en <u>veilige haven</u> signaleert.</p>
Gehechtheidsgedrag	Attachment behaviour	Instinctief gedrag van kinderen naar hun opvoeders; vastklampen aan de opvoeder; dicht bij de opvoeder willen zijn; verlatingsangst	<p>Elk gedrag kan worden geïnterpreteerd als gehechtheidsgedrag wanneer het gericht is op het verkrijgen en behouden van nabijheid tot, contact met, en aandacht gericht op een <u>gehechtheidsfiguur</u> wanneer het <u>gehechtheidssysteem</u> geactiveerd is.</p> <p>Veelvoorkomend gehechtheidsgedrag bij jonge kinderen dat geobserveerd kan worden in de <u>Vreemde Situatie Procedure</u> bij kinderen tussen de 12 en de 18 maanden is o.a. lachen, naar de <u>gehechtheidsfiguur</u> toe kruipen of lopen, reiken en vastklampen en gericht huilen om de aandacht van de gehechtheidsfiguur te trekken. De uiting van gehechtheidsgedrag kan variëren tussen situaties en ontwikkelingsfasen. Zo</p>

			<p>zullen kinderen die kunnen lopen, eerder naar de gehechtheidsfiguur toe lopen dan kruipen om nabijheid te bereiken.</p> <p>Het is misleidend om te denken dat het hierbij alleen om ‘instinctief’ gedrag gaat. Welk gehechtheidsgedrag vertoond wordt en welke gehechtheidsstrategieën mensen ontwikkelen is volgens de gehechtheidstheorie het gevolg van leren door ervaringen met gehechtheidsfiguren (zie ook <u>conditionele strategie</u>).</p>
Conditionele strategie	Conditional strategy	De manier waarop een kind reageert op de opvoeder en, later in de ontwikkeling, op andere volwassenen.	<p>Deze term komt uit de evolutionaire biologie. Daarin betekent het dat dieren soms alternatieve strategieën hanteren om te overleven en zich voort te planten in reactie op moeilijke omgevingsomstandigheden. De gebruikte strategie is daarmee aangepast (conditioneel) aan de omstandigheden.</p> <p>Main gebruikte deze term om <u>vermijndend en afwerend/ambivalent gehechtheidsgedrag</u> te verklaren. Beide zouden ontstaan als een aanpassing aan de opvoed-condities waarin een kind opgroeit.</p>

			<p>In een (opvoed)omgeving waarin een <u>gehechtheidsfiguur</u> niet of wisselend beschikbaar is, kunnen deze strategieën voordelen hebben om de <u>beschikbaarheid</u> van de opvoeder als <u>veilige haven</u> zoveel mogelijk te vergroten. Zo stelt de theorie dat:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Als de opvoeder consistent weinig reageert op het gehechtheidsgedrag van het kind of het kind afwijst, kan het kind de strategie ontwikkelen om zo min mogelijk gehechtheidsgedrag te vertonen en zo min mogelijk de aandacht te richten op de opvoeder. De aandacht wordt dan gericht op de omgeving om de kans op afwijzing te verkleinen uit zelfbescherming (vermijdende strategie). Op deze manier kan het kind nabijheid behouden tot een gehechtheidsfiguur die wellicht afwijzend zou reageren op een directe toenadering.2. Als een kind niet zeker is van de aandacht en beschikbaarheid van de opvoeder kan het de strategie ontwikkelen om zo veel mogelijk
--	--	--	---

			<p>gehechtheidsgedrag te laten zien en de aandacht zo veel mogelijk te richten op de opvoeder. Dit gaat samen met uitingen van frustratie richting de opvoeder, zoals slaan of wegduwen (afwerende/ambivalente strategie). Dit gedrag is gericht op het behouden van de aandacht van de opvoeder, en bij jonge kinderen ook hun fysieke nabijheid.</p> <p>Beide conditionele strategieën worden als minder efficiënt beschouwd in het geruststellen van het kind dan een <u>veilige</u> gehechtheidsstrategie. Voor deze aannames is nog weinig wetenschappelijk bewijs gevonden.</p>
Intern werkmodel	Internal working model	Representaties over opvoeders die gedurende de ontwikkeling steeds meer gegeneraliseerd worden naar alle relaties	<p>Een synoniem voor intern werkmodel is “verwachtingen”. Volgens de theorie ontwikkelen kinderen verwachtingen (of een intern werkmodel) over het toekomstige gedrag van hun <u>gehechtheidsfiguren</u> op basis van hun ervaringen in de vroege <u>gehechtheidsrelatie</u>. Volgens de leertheorie ontwikkelen kinderen verwachtingen over bepaalde</p>

			<p>reacties van de gehechtheidsfiguur op hun <u>gehechtheidsgedrag</u>.</p> <p>Voor het gebruik van deze term door sociaal psychologen, zie de tabel hieronder over begrippen in de sociale psychologie.</p>
Veiligheid van de gehechtheidsrelatie	Attachment security	Persoonlijk welzijn en zelfvertrouwen; goede relatie of goede binding met de opvoeders; gevoel van veiligheid (zie ook <u>beschikbaarheid</u>)	<p>Eigenschap van een opvoeder-kind gehechtheidsrelatie waarbij kinderen vertrouwen hebben in de beschikbaarheid van de <u>gehechtheidsfiguur</u> als een <u>veilige haven</u> en een <u>veilige basis</u>.</p> <p>Zie ook “<u>veilige gehechtheidsrelatie</u>”</p>
Gehechtheidsclassificatie/ gehechtheidspatroon bij jonge kinderen	Attachment classification/pattern	Vier verschillende ‘soorten’ gehechtheid of gehechtheids typen, hechtingsstijlen; manier om aan te geven of iemand een ‘goede’ of ‘slechte’ gehechtheid heeft; manier om aan te geven of iemand ‘meer’ of ‘minder’ gehecht is; eigenschap of ‘diagnose’ van het kind	<p>Categorieën die worden toegekend op basis van een meting met valide en betrouwbaar bevonden meetinstrument. Deze categorieën vatten individuele verschillen in patronen van <u>gehechtheidsgedrag</u> samen. Deze patronen zijn relatie-specifiek (d.w.z. ze kunnen er anders uitzien met verschillende gehechtheidsfiguren), en géén persoonskenmerken en ook géén individuele ‘diagnose’.</p>

			Het meest gebruikte instrument voor kinderen tussen 12 en 24 maanden is de <u>Vreemde Situatie Procedure</u> (Ainsworth et al., 1978).
Vreemde Situatie Procedure/Vreemde Situatie Test	Strange Situation Procedure	Definitieve test voor de hechtingsstijl van een kind	<p>De Vreemde Situatie Procedure is een gestructureerde procedure voor de observatie van <u>gehechtheidsgedrag</u> bij jonge kinderen ontwikkeld door Ainsworth en collega's (1978/2015). Het kind wordt blootgesteld aan een aantal licht stressvolle situaties, zoals een onbekende omgeving, een onbekende vriendelijke persoon, en een korte scheiding van de opvoeder. De veronderstelling is dat hierdoor het <u>gehechtheidssysteem</u> geactiveerd wordt. Dit actieve gehechtheidssysteem zorgt ervoor dat het kind bij hereniging met de opvoeder gehechtheidsgedrag laat zien. Dat wil zeggen dat het kind de <u>beschikbaarheid</u> van de <u>gehechtheidsfiguur</u> opzoekt, waardoor het gehechtheidssysteem weer gedeactiveerd kan worden.</p> <p>Er zijn verschillende patronen van soorten gehechtheidsgedrag (nabijheid zoeken, contact behouden, <u>ambivalent</u> en <u>vermijndend</u> gedrag). Op</p>

			<p>basis van dit gedragspatroon kunnen vier verschillende <u>gehechtheidsclassificaties</u> worden toegekend.</p> <p>De Vreemde Situatie Procedure is valide voor kinderen tussen de 12 en 24 maanden. Voor andere instrumenten om de kwaliteit van de gehechtheidsrelatie in kaart te brengen en voor instrumenten voor oudere kinderen verwijzen wij naar de <i>Handbook of Attachment</i>.</p>
Veilige gehechtheidsrelatie	Secure attachment	Goede hechting; eigenschap of ‘diagnose’ van het kind; is nodig voor een gezonde ontwikkeling in het algemeen; heeft een autonome <i>state of mind</i> ten aanzien van gehechtheid als gevolg	<p><u>Gehechtheidsclassificatie</u> die toegekend wordt op basis van de <u>Vreemde Situatie Procedure</u>. Er is sprake van een veilige gehechtheidsrelatie als de interactie tussen kind en <u>gehechtheidsfiguur</u> gekenmerkt wordt door dat het kind de gehechtheidsfiguur als <u>veilige basis</u> kan gebruiken als het <u>gehechtheidssysteem</u> niet geactiveerd is en als <u>veilige haven</u> als het gehechtheidssysteem wel geactiveerd is.</p> <p>Bij baby’s kan gehechtheidsgedrag in de Vreemde Situatie Procedure dat past bij een veilige gehechtheidsrelatie zich uiten in relatief veel contact of nabijheid zoeken en willen behouden in combinatie</p>

			<p>met weinig <u>vermijndend</u> of <u>afwerend/ambivalent gehechtheidsgedrag</u>.</p> <p>Bij oudere kinderen is (fysiek) nabijheid zoeken minder relevant voor een veilige gehechtheidsclassificatie, behalve als het kind bang is. In meer alledaagse stressvolle situaties wordt verondersteld dat een <u>veilige gehechtheidsrelatie</u> zich vooral uit in de verwachting dat de gehechtheidsfiguur beschikbaar is als veilige haven en veilige basis. Dit komt o.a. tot uiting in de communicatie tussen kind en opvoeder, in spel of in verhalen van het kind.</p>
Onveilige gehechtheidsrelatie	Insecure attachment	slechte hechting; eigenschap of ‘diagnose’ van het kind; staat een gezonde ontwikkeling in de weg; gaat gepaard met psychische problemen; veroorzaakt problemen in vriendschappen en relaties; heeft een niet-autonome	<p>Overkoepelende term voor de <u>vermijdende</u>, <u>afwerende/ambivalente</u> en <u>gedesorganiseerde gehechtheidsclassificaties</u> die worden toegekend op basis van de <u>Vreemde Situatie Procedure</u> bij jonge kinderen. Onveilige en gedesorganiseerde gehechtheidsrelaties zijn géén synoniemen van psychopathologie, ook al hebben deze labels negatieve connotaties (wat deels te maken heeft met de adaptatie van de oorspronkelijke Engelse begrippen).</p>

		<i>state of mind</i> ten aanzien van gehechtheid als gevolg	
(Angstig-)Afwerende/(Angstig-)Ambivalente gehechtheidsrelatie	(Anxious-)Resistant attachment/ (Anxious-)Ambivalent attachment	Als kinderen in welke omstandigheid ook boos zijn op de opvoeder; verlatingsangst; deze kinderen ontwikkelen later een gepreoccupeerde gehechtheidsstijl; eigenschap of 'diagnose' van het kind	<p><u>Gehechtheidsclassificatie</u> die toegekend wordt op basis van de <u>Vreemde Situatie Procedure</u> bij jonge kinderen als de interactie tussen kind en <u>gehechtheidsfiguur</u> gekenmerkt wordt door een gedragspatroon van contact zoeken in combinatie met contact-afwerend gedrag in de herenigingsepisodes (voor voorbeelden: zie <u>afwerend/ambivalent gehechtheidsgedrag</u>).</p> <p>Volgens de gehechtheidstheorie is een (angstig-)afwerende/(angstig-)ambivalente gehechtheidsrelatie een <u>conditionele strategie</u> die ontstaat als reactie op de (opvoed-)condities waarin een kind opgroeit.</p>
Afwerend/Ambivalent gehechtheidsgedrag	Resistance/resistant behavior	Boos gedrag richting de opvoeder in alledaagse situaties; teken van verlatingsangst	<p>Observeerbaar gehechtheidsgedrag in de <u>Vreemde Situatie Procedure</u>.</p> <p>Bij zowel baby's als oudere kinderen uit afwerend/ambivalent gehechtheidsgedrag zich in het sterk richten van de aandacht op de <u>beschikbaarheid</u></p>

			<p>van een <u>gehechtheidsfiguur</u>. Volgens het codeersysteem van Ainsworth en collega's kan afwerend/ambivalent gehechtheidsgedrag in de herenigingsepisodes van de Vreemde Situatie Procedure zich uiten in het volgende gedrag: het kind laat zien getroost te willen worden, maar biedt tegelijkertijd weerstand en accepteert troostend gedrag van de gehechtheidsfiguur niet. Dit uit zich o.a. als wegduwen, slaan, wurmen als het kind wordt vastgehouden maar dan wel weer opgepakt willen worden. Kinderen uiten dan meestal ook boos en gefrustreerd gedrag zoals pruilen, jengelen en gillen. Het gedrag is gericht op de gehechtheidsfiguur_en vindt plaats terwijl het <u>gehechtheidssysteem</u> geactiveerd is en het kind dus tegelijkertijd troost en contact zoekt met de gehechtheidsfiguur. Daarin verschilt afwerend/ambivalent gehechtheidsgedrag van een "gewone" driftbui of woedeaanval. Afwerend/ambivalent gehechtheidsgedrag is geen straffend of agressief gedrag ten aanzien van de gehechtheidsfiguur, maar een sterke focus op</p>
--	--	--	---

			onzekerheid over de beschikbaarheid van de gehechtheidsfiguur als <u>veilige haven</u> .
(Angstig-)Vermijdende gehechtheidsrelatie	Avoidant attachment	Als kinderen de opvoeder negeren; deze kinderen ontwikkelen later een gereserveerde gehechtheidsstijl en/of bindingsangst; eigenschap of ‘diagnose’ van het kind	<p><u>Gehechtheidsclassificatie</u> die toegekend wordt op basis van de <u>Vreemde Situatie Procedure</u> bij jonge kinderen wanneer de relatie tussen kind en gehechtheidsfiguur gekenmerkt wordt door een gedragspatroon van vermijding in de herenigingsepisodes (als het <u>gehechtheidssysteem</u> geactiveerd is). Bij een vermijdende gehechtheidsrelatie kan het lijken alsof er niets aan de hand is, terwijl het kind wel stress ervaart (voor voorbeelden: zie <u>vermijndend gehechtheidsgedrag</u>).</p> <p>Volgens de gehechtheidstheorie is een (angstig-)vermijdende gehechtheidsrelatie een <u>conditionele strategie</u> die ontstaat als reactie op de (opvoed-)condities waarin een kind opgroeit.</p>
Vermijndend gehechtheidsgedrag	Avoidance/Avoidant behaviour	Ainsworth’s gehechtheidsclassificatie voor kinderen die hun moeders fysiek vermijden bij	Observeerbaar gehechtheidsgedrag in de <u>Vreemde Situatie Procedure</u> . Volgens de gehechtheidstheorie komt dit tot stand wanneer kinderen hun aandacht zo min mogelijk richten op de <u>gehechtheidsfiguur</u> of

		<p>hereniging; negeren van de opvoeder in alledaagse situaties; zelfstandige of onafhankelijke kinderen; bindingsangst</p>	<p>andere gehechtheidsgerelateerde informatie. De aandacht is meer op de omgeving gericht. Volgens het codeersysteem van Ainsworth en collega's uit zich dit bij baby's tijdens de Vreemde Situatie Procedure bijvoorbeeld als weggijken of wegdraaien van de opvoeder tijdens de herenigingsepisodes, dus als het <u>gehechtheidssysteem</u> geactiveerd is. Tegelijkertijd is er weinig sprake van nabijheid zoeken of contact behouden (bijv. vasthouden) en zoekt het kind nauwelijks (fysiek) contact met de gehechtheidsfiguur. Vermijdend gehechtheidsgedrag is dus iets anders dan exploratie van de omgeving, wat vooral plaatsvindt als het gehechtheidssysteem niet geactiveerd is. Hoewel er dus geen sprake is van direct contact zoeken, wordt vermijdend gedrag alsnog als <u>gehechtheidsgedrag</u> beschouwd. Volgens de theorie zorgt dit gedrag ervoor dat een afwijzende opvoeder toch tot op zekere hoogte toegankelijk en <u>beschikbaar</u> blijft voor het kind en er nog een bepaalde mate aan nabijheid kan worden behouden (voor uitleg zie: <u>conditionele strategie</u>).</p>
--	--	--	---

			<p>Bij oudere kinderen uit vermijdend gehechtheidsgedrag zich door zo weinig mogelijk de aandacht te richten op de beschikbaarheid van een gehechtheidsfiguur als <u>veilige haven</u>. De opvoeder wordt dus niet volledig buitengesloten of genegeerd. Uit de communicatie tussen kind en opvoeder wordt wel duidelijk dat het kind niet verwacht dat de opvoeder altijd als een veilige haven beschikbaar is.</p>
Gedesorganiseerde gehechtheidsrelatie	Disorganised attachment	<p><u>Hechtingsstoornis</u>; pathologie/stoornis van het kind; komt door mishandeling; chaotisch, willekeurig of onverklaarbaar gedrag van het kind in het algemeen; wordt later een onverwerkte <i>state of mind</i> ten aanzien van gehechtheid; slechte hechting; minder of geen</p>	<p><u>Gehechtheidsclassificatie</u> die toegekend wordt op basis van de <u>Vreemde Situatie Procedure</u> bij jonge kinderen wanneer de interactie tussen kind en <u>gehechtheidsfiguur</u> gekenmerkt wordt door <u>gedesorganiseerd gedrag</u> als het <u>gehechtheidssysteem</u> geactiveerd is. Volgens Main en collega's duidt dergelijk gedrag op een verstoring in het functioneren van het gehechtheidssysteem, waarbij het kind niet in staat is om zijn/haar aandacht in stressvolle situaties op de gehechtheidsfiguur te richten (zoals bij <u>veilige of afwerende/ambivalente gehechtheidsrelaties</u>), of op</p>

		<p>hechting; eigenschap of 'diagnose' van het kind</p>	<p>de omgeving (zoals bij <u>vermijdende gehechtheidsrelaties</u>).</p> <p>De gehechtheidsrelatie wordt (ongeacht de onderliggende veilige, vermijdende of afwerende/ambivalente <u>gehechtheidsclassificatie</u>) als gedesorganiseerd beschouwd wanneer er sprake is van frequent en/of sterk gedesorganiseerd gedrag ten aanzien van de gehechtheidsfiguur, met name in de herenigingsepisodes van de Vreemde Situatie Procedure (voor voorbeelden zie: gedesorganiseerd gedrag/desorganisatie).</p> <p>Binnen het veld van het gehechtheidsonderzoek is er consensus dat deze term te makkelijk en te bepalend gebruikt wordt bij het nemen van beslissingen binnen de jeugdzorg (Granqvist e.a., 2017).</p>
<p>Gedesorganiseerd gedrag/Desorganisatie</p>	<p>Disorganisation/Disorganised behaviour</p>	<p>Hechtingsstoornis; pathologie/stoornis van het kind; komt door mishandeling;</p>	<p>Observeerbaar <u>gehechtheidsgedrag</u> in de <u>Vreemde Situatie Procedure</u>. Volgens Main en collega's suggereert gedesorganiseerd gedrag in de Vreemde Situatie Procedure een verstoring in het</p>

		<p>onverklaarbaar gedrag in alledaagse situaties</p>	<p><u>gehechtheidssysteem</u> die volgens de theorie voortkomt uit een staat van “angst zonder oplossing”. Dit is een situatie waarbij angst bij het kind ten aanzien van de <u>gehechtheidsfiguur</u> een georganiseerde gehechtheidsstrategie in de weg zit. Gedesorganiseerd gedrag kan geïnterpreteerd worden als een tijdelijk wegvallen van de onderliggende gehechtheidsstrategie van het kind op het moment dat het gehechtheidssysteem geactiveerd is. Het kind heeft dan dus geen effectieve strategie om zijn/haar angst te reguleren met behulp van de gehechtheidsfiguur, omdat deze de angst versterkt of mede veroorzaakt. Volgens de theorie komt dit voort uit alarmerend of onverklaarbaar gedrag van de gehechtheidsfiguur in reactie op gehechtheidsgedrag van het kind.</p> <p>In de Vreemde Situatie Procedure kan gedesorganiseerd gedrag zich uiten als tegenstrijdig, angstig of verward gedrag ten aanzien van de gehechtheidsfiguur (bijv. contact zoeken en vervolgens meteen terugtrekken).</p>
--	--	--	--

			<p>Gedesorganiseerd gedrag hoeft niet per se een gevolg te zijn van mishandeling en betekent niet per definitie dat het kind mishandeld is. Ook laten niet alle kinderen die mishandeld zijn, gedesorganiseerd gehechtheidsgedrag zien.</p> <p>Alternatieve verklaringen voor gedesorganiseerd gehechtheidsgedrag zijn dat de gehechtheidsfiguur door eerder trauma of psychologische problemen (bijv. door sociaal-economische risicofactoren) angstig of beangstigend gedrag laat zien in reactie op gehechtheidsgedrag van het kind. Onverklaarbaar en/of onvoorspelbaar gedrag kan als beangstigend worden ervaren door jonge kinderen. Ook herhaaldelijke en/of langdurige <u>ingrijpende scheidingen</u> van kind en gehechtheidsfiguur kunnen een oorzaak zijn voor gedesorganiseerd gedrag.</p>
Gehechtheidsbiografisch interview	Adult Attachment Interview	Definitieve test van individuele verschillen in gehechtheid of hechtingsstijl bij volwassenen; instrument om representaties van	Een semi-gestructureerd interview, ontwikkeld door Main en collega's (1985; Nederlandse vertaling Van IJendoorn et al., 1991). Het interview bestaat uit 20 vragen. De vragen gaan over ervaringen van de geïnterviewde met zijn/haar opvoeders in de

		<p>opvoeders of relaties te meten; instrument om vast te stellen hoe volwassenen gehecht zijn of waren aan hun opvoeders</p>	<p>kindertijd, ervaringen van verlies of misbruik, hoe deze ervaringen de volwassen persoonlijkheid van de geïnterviewde hebben gevormd, en over de huidige relatie van de geïnterviewde met zijn/haar opvoeders.</p> <p>Main en collega's ontdekten dat er patronen waren in de manier waarop geïnterviewden praatten over hun gehechtheidservaringen. Zij noemden deze patronen '<i>adult's state of mind with respect to attachment</i>'. Deze patronen representeren het huidige vermogen van een volwassene om na te denken en te communiceren over gehechtheidsgerelateerde ervaringen uit het verleden.</p> <p>Het interview is bedoeld om door middel van een vaste set vragen de aandacht te richten op gehechtheidservaringen en herinneringen op te halen. Aan de hand van het taalgebruik in het interview wordt het vermogen van de spreker om twee soorten informatie te integreren geanalyseerd:</p>
--	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> - episodische informatie, dat wil zeggen: specifieke gebeurtenissen en wanneer deze gebeurd zijn, zoals een ongeluk - semantische informatie, dat wil zeggen: overtuigingen over de wereld, bijvoorbeeld of mensen in het algemeen zorgzaam zijn <p>Aan de hand van het codeersysteem van Main en collega's worden interviews verbatim getranscribeerd en gescoord door gecertificeerde codeurs.</p> <p>Verschillende subschalen worden gecodeerd, waarna het interview wordt geclassificeerd als één van de vier <u>gehechtheidsclassificaties</u>.</p> <p>Meer recent is het 'secure base script'-codeersysteem voor het gehechtheidsbiografisch interview ontwikkeld. Dit systeem richt zich, in tegenstelling tot het codeersysteem van Main en collega's, wel op het coderen van <u>gehechtheidsrepresentaties</u>.</p>
<i>State of mind</i> ten aanzien van gehechtheid	State of mind with respect to attachment	Mentale representatie van gehechtheid; interne werkmodellen;	De standaardterm voor wat er wordt gemeten met het <u>Gehechtheidsbiografisch Interview (GBI)</u> aan de hand van het oorspronkelijke en meest gebruikte

		<p>gehechtheidsstijlen; gehechtheidsrelaties van volwassenen met hun opvoeders</p>	<p>codeersysteem van Main en collega's. <i>State of mind</i> ten aanzien van gehechtheid gaat over de manier waarop iemand gehechtheidsgerelateerde ervaringen kan ophalen en erover kan communiceren. De studie van Main en collega's over het <u>Gehechtheidsbiografisch Interview</u> liet patronen zien in de manier waarop mensen antwoordden op de interviewvragen. Deze antwoorden variëren van het ontwijken van aandacht voor gehechtheidsgerelateerde ervaringen en gevoelens (bijv. door het idealiseren van situaties en het hebben van beperkte herinneringen, zie <u>gereserveerde state of mind ten aanzien van gehechtheid</u>) tot het richten van aandacht op gehechtheidsgerelateerde ervaringen en gevoelens (bijv. door opgeslokt te worden door herinneringen, tot het punt waarop iemand de draad van het interview kwijtraakt, zie <u>gepreoccupeerde state of mind ten aanzien van gehechtheid</u>).</p> <p>In het <u>Gehechtheidsbiografisch Interview</u> kunnen vier classificaties van <i>state of mind</i> ten aanzien van</p>
--	--	--	--

			gehechtheid worden gegeven aan deze patronen, zie ook <u>gehechtheidsclassificaties</u> . De <i>state of mind</i> ten aanzien van gehechtheid van volwassenen is in onderzoek consistent in verband gebracht met de kwaliteit van de <u>gehechtheidsrelatie</u> met hun kinderen.
Autonome <i>state of mind</i> ten aanzien van gehechtheid	Autonomous state of mind with regard to attachment	Volwassen equivalent van veilige gehechtheid in de kindertijd; ‘goede’ gehechtheid in de volwassenheid; positieve herinneringen uit de kindertijd; goede relatie met de opvoeder (nu of in het verleden); eigenschap of ‘diagnose’ van een persoon	Kan geobserveerd worden middels het <u>Gehechtheidsbiografisch interview</u> in de context van wetenschappelijk onderzoek. Volwassenen met een autonome <i>state of mind</i> ten aanzien van gehechtheid kunnen tijdens het <u>Gehechtheidsbiografisch interview</u> herinneringen ophalen en samenwerken met de interviewer. Zij hebben vrij toegang tot gedetailleerde herinneringen uit hun kindertijd. Ze kunnen zowel positieve als negatieve aspecten van hun ervaringen met <u>gehechtheidsfiguren</u> benoemen en waarderen gehechtheidsrelaties. Het hebben van een autonome <i>state of mind</i> ten aanzien van gehechtheid betekent niet per se dat volwassenen een positieve kindertijd hebben beleefd; het gaat over hoe zij terugkijken op hun kindertijd. Als ze vervelende ervaringen hebben meegemaakt, laten zij zien dat ze op een open en

			evenwichtige manier over hun gevoelens omtrent deze ervaringen kunnen praten.
Gereserveerde <i>state of mind</i> ten aanzien van gehechtheid	Dismissing state of mind with regard to attachment	Het gevolg van verwaarlozing in de kindertijd; voortgang van vermijdende gehechtheid in de kindertijd; het vermijden van gevoelens in de volwassenheid; eigenschap of ‘diagnose’ van een persoon	Volwassenen met een gereserveerde <i>state of mind</i> ten aanzien van gehechtheid worden gekenmerkt door het minimaliseren van het belang van hun ervaringen met <u>gehechtheidsfiguren</u> . Ze geven in het <u>Gehechtheidsbiografisch Interview</u> bijvoorbeeld aan geen gehechtheidsgerelateerde herinneringen te hebben. Ook geven ze vaak een geïdealiseerd beeld van hun ervaringen uit de kindertijd, maar kunnen deze positieve ervaringen niet onderbouwen (e.g., beschrijven van de relatie als ‘liefdevol’ zonder in staat te zijn om specifieke voorbeelden te benoemen). Volgens Main en collega’s is de aandacht van deze personen tijdens het Gehechtheidsbiografisch Interview vaak niet gericht op gehechtheidsfiguren en -ervaringen (episodische informatie), wat duidt op een verminderd vermogen van de spreker om in samenwerking met de interviewer antwoord te geven op de interviewvragen.

<p>Gepreoccupeerde <i>state of mind</i> ten aanzien van gehechtheid</p>	<p>Preoccupied state of mind with regard to attachment</p>	<p>Het gevolg van aanhankelijkheid in de kindertijd; equivalent van angstig-ambivalent/-afwerende gehechtheid in de kindertijd; boze gevoelens in de volwassenheid; eigenschap of 'diagnose' van een persoon</p>	<p>Een gepreoccupeerde <i>state of mind</i> ten aanzien van gehechtheid wordt gekenmerkt door een voortdurende betrokkenheid of preoccupatie met <u>gehechtheidsfiguren</u> en ervaringen uit de kindertijd tijdens het <u>Gehechtheidsbiografisch Interview</u>. De aandacht van deze volwassenen is vaak gericht op hun ontevredenheid met gehechtheidsfiguren en ervaringen (bijv. nog steeds boos zijn op gehechtheidsfiguren en sterk de nadruk leggen op negatieve gebeurtenissen). Deze manier van spreken gaat ten koste van het vermogen van de spreker om de interviewvragen op een directe en beknopte manier te beantwoorden, bijvoorbeeld door het toevoegen van irrelevante informatie en het geven van vage antwoorden.</p>
<p>Onverwerkte <i>state of mind</i> ten aanzien van gehechtheid</p>	<p>Unresolved attachment state of mind</p>	<p>Verdrietig zijn over het verlies van een gehechtheidsfiguur; een overleden gehechtheidsfiguur missen; volwassen equivalent of</p>	<p>Een onverwerkte <i>state of mind</i> ten aanzien van gehechtheid wordt gekenmerkt door verwarring of tegenstrijdigheid in het verhaal van iemand die spreekt over belangrijke verlieservaringen of traumatisch misbruik (meestal van/bij een <u>gehechtheidsfiguur</u>) in het <u>Gehechtheidsbiografisch Interview</u>. Er kan sprake</p>

		gevolg van gedesorganiseerde gehechtheid; psychopathologie; jeugdtrauma; eigenschap of 'diagnose' van een persoon	zijn van verstoringen in het redeneren (bijv. onterecht zichzelf de schuld geven van de gebeurtenis, in tegenwoordige tijd spreken over iets/iemand in het verleden) of verstoringen in de communicatie (bijv. situatie toelichten met veel aandacht voor onnodige details, ergens omheen praten, lange stiltes laten vallen).
Gehechtheidsrepresentatie	Attachment representation	Onveranderlijke ideeën die mensen hebben over hun gehechtheidsfiguren; hoe volwassenen terugdenken aan ervaringen uit hun jeugd; gehechtheidsrelatie met romantische partner	<p>Ervaringen met verschillende <u>gehechtheidsfiguren</u> worden volgens de gehechtheidstheorie gegeneraliseerd naar algemene verwachtingen over hoe <u>gehechtheidsrelaties</u> en andere sociale relaties werken. Deze verwachtingen (zie ook <u>intern werkmodel</u>) kunnen door nieuwe ervaringen worden geüpdatet en zijn dus niet per se onveranderlijk.</p> <p>Soms wordt het <u>Gehechtheidsbiografisch Interview</u> genoemd als meting van gehechtheidsrepresentaties. Dit is echter afhankelijk van het codeersysteem dat wordt gebruikt om het interview te analyseren. Met het oorspronkelijke en meest gebruikte codeersysteem van Main en collega's wordt de <u>state of mind ten</u></p>

			<p><u>aanzien van gehechtheid</u> gemeten. Een ander codeersysteem voor het Gehechtheidsbiografisch Interview, ontwikkeld door Waters en Facompré (2021), richt zich wel op het meten van gehechtheidsrepresentaties. Dit is het ‘secure base script’-codeersysteem.</p>
<p>(Effecten van) Vroegkinderlijke ervaringen</p>	<p>Effects of early experience</p>	<p>Het idee dat vroege sociale ervaringen <i>op individueel niveau</i> bepalend zijn voor latere emotionele en sociale ervaringen</p>	<p>Ervaringen uit de vroege kindertijd blijken samen te hangen met de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen op latere leeftijd. Dit blijkt uit bevindingen die (door middel van meta-analyse) samengevat worden over een groot aantal studies. Op basis van deze studies kunnen uitspraken worden gedaan over effecten van vroegkinderlijke ervaringen <i>op het niveau van de populatie</i>. Dergelijke vroegkinderlijke ervaringen zijn echter niet bepalend voor ontwikkelingsuitkomsten <i>op individueel niveau</i>. Er zijn andere factoren die daarnaast een belangrijke rol spelen in de ontwikkeling van kinderen.</p>
<p>(Ingrijpende) Scheiding van kind en opvoeder</p>	<p>Major separation</p>	<p>Iedere keer als opvoeder en kind niet bij elkaar zijn.</p>	<p>Wat een scheiding van kind en opvoeder ingrijpend maakt, is dat het kind door de afwezigheid van de <u>gehechtheidsfiguur</u> gealarmeerd raakt. Dit duurt lang</p>

			<p>genoeg dat het kind geen <u>gehechtheidsgedrag</u> meer laat zien, zoals zoeken of roepen en ook niet meer lijkt te verwachten dat de gehechtheidsfiguur terugkomt. Er wordt verondersteld dat het <u>gehechtheidssysteem</u> dan dus gedurende een langere periode niet meer reageert en dat de opvoeder na hereniging - tenminste tijdelijk - geen <u>veilige basis</u> en <u>veilige haven</u> meer is voor het kind. Een voorbeeld is de scheiding van vluchtelingen-gezinnen aan de grens tussen Mexico en de Verenigde Staten in 2017. Kortdurende scheidingen, bijv. kinderdagopvang, zijn doorgaans minder ingrijpend voor het gehechtheidssysteem van het kind.</p>
Mentaliseren	Reflective function	Zelfreflectie	<p>Het vermogen van een individu om i) hun eigen gedachten en gevoelens met betrekking tot gehechtheid en zorgrelaties en ii) gedachten en gevoelens van anderen hierover op te merken en hierover na te denken.</p> <p>De term 'mentaliseren' wordt soms gebruikt om het bredere vermogen van een individu om na te denken</p>

			over gedachten en gevoelens te beschrijven, ongeacht of deze voorkomen in gehechtheids- of zorgrelaties.
Hechting	Attachment	Gehechtheid	In de volksmond worden <u>gehechtheidsrelaties</u> vaak aangeduid met de term “hechting”. De wetenschappelijke vakterm is echter ‘gehechtheidsrelatie’.
Hechtingsstoornis	Attachment disorder	Gedesorganiseerde gehechtheid; onveilige gehechtheid; slechte gehechtheid	Hechtingsstoornis is een psychiatrisch label en onderscheidt zich daarmee van gehechtheidsrelaties als ontwikkelingsdomein. In de praktijk wordt het label hechtingsstoornis regelmatig gebruikt en mogelijk is er zelfs sprake van overdiagnostiek (zie Allen & Schuengel, 2020). Over het algemeen worden er in onderzoek weinig verbanden gevonden tussen hechtingsstoornissen en <u>gehechtheidsclassificaties</u> en is er een substantiële groep <u>veilig gehechte</u> kinderen met de diagnose hechtingsstoornis. Dit suggereert dat dit waarschijnlijk twee verschillende begrippen zijn. Er is nog veel discussie over wat het label hechtingsstoornis precies inhoudt. De verzamelnaam hechtingsstoornissen omvat twee specifieke psychische stoornissen zoals

			<p>vermeld in de ICD en DSM. In de ICD worden ze ‘reactieve’ en ‘ontremde’ hechtingsstoornis genoemd, terwijl in de DSM alleen het reactieve type als hechtingsstoornis gezien wordt en het ontremde type als contactstoornis. Een belangrijk verschil tussen een hechtingsstoornis en een <u>onveilige gehechtheidsrelatie</u>, is dat het laatste gaat over een specifieke relatie met een opvoeder.</p> <p>Hechtingsstoornissen spelen juist een rol in alle (op te bouwen) relaties (Zeanah, Berlin, & Boris, 2011).</p> <p>Een kind met reactieve hechtingsstoornis (RAD) laat meestal geen of zeer beperkt <u>gehechtheidsgedrag</u> richting verzorgers zien, zelfs niet wanneer hij/zij geschrokken, ziek of gestresst is (Guyon-Harris et al., 2019).</p> <p>Een kind met ontremde hechtingsstoornis/ontremd-sociaalcontactstoornis (DAD volgens ICD; DSED volgens DSM) wordt gekenmerkt door onvoldoende terughoudendheid</p>
--	--	--	---

			richting onbekende volwassenen, zodanig dat het ongepast is voor de leeftijd en de culturele normen.
Binding	Bonding	Hechting, relatievorming	Mensen kunnen zich verbonden voelen met iemand die speciaal voor hen is of met wie zij in contact willen blijven. Opvoeder-kind binding is het vormen van een gevoelsmatige band die de opvoeder voelt ten aanzien van zijn/haar kind. Dat is niet hetzelfde als een <u>gehechtheidsrelatie</u> : in een gehechtheidsrelatie fungeert de ander als een <u>gehechtheidsfiguur</u> tot wie men toenadering zoekt ten tijde van stress of verdriet.

Begrippen die gebruikt worden door gehechtheidsonderzoekers in de sociale psychologie

Gehechtheidsangst	Attachment anxiety	Onveilige gehechtheidsrelatie	Een set van aannames of overtuigingen over hechte relaties met anderen, waaronder verlatingsangst, intense behoefte aan geruststelling van anderen, en zorgen en frustraties wanneer anderen niet beschikbaar lijken.
Gehechtheidsvermijding	Attachment avoidance	Onveilige gehechtheidsrelatie	Een set van aannames of overtuigingen over hechte relaties met anderen, waaronder ongemak met nabijheid en afhankelijkheid van anderen.

Gehechtheidsstijl	Attachment style	De kenmerkende vorm van gehechtheid bij volwassenen; hetzelfde als wat er gemeten wordt met het Gehechtheidsbiografisch Interview.	<p>De term ‘gehechtheidsstijl’ wordt gebruikt door sociaal psychologen om de attitude van volwassenen tegenover hechte relaties in kaart te brengen. Dit wordt gedaan middels zelfrapportage. Ondanks dat dezelfde labels van ‘veilig’, ‘vermijdend’ en ‘afwerend’ worden gebruikt, overeenkomstig met de Ainsworth-classificaties, brengen de zelfrapportage-instrumenten aannames en overtuigingen over de beschikbaarheid van anderen in kaart, en niet de <i>state of mind</i> ten aanzien van <u>gehechtheid</u> of de kwaliteit van gehechtheidsrelaties.</p> <p>In wetenschappelijke studies is het verband tussen gehechtheidsstijl en <i>state of mind</i> ten aanzien van gehechtheid over het algemeen zwak.</p>
Angstige gehechtheid (soms genoemd ‘angstig-vermijdende gehechtheid’)	Fearful attachment (sometimes termed ‘fearful-avoidant attachment’)	Hetzelfde als gedesorganiseerde gehechtheid, zoals gebruikt door onderzoekers binnen de ontwikkelingspsychologie	Volgens Bartholomew vindt angstige gehechtheid plaats wanneer personen bang zijn voor afwijzing door <u>gehechtheidsfiguren</u> en hebben ze negatieve overtuigingen over hun eigenwaarde.

			<p>Naar aanleiding van het werk door Brennan, Clark en Shaver is angstige gehechtheid echter herzien als het gelijktijdig voorkomen van angst en vermijding.</p> <p>In wetenschappelijke studies is er geen bewijs van een samenhang tussen angstige gehechtheid in zelfrapportage-instrumenten en <u>gedesorganiseerde of onverwerkte gehechtheid</u> in observationele metingen; het zijn aparte constructen.</p>
Intern werkmodel	Internal working model	Representaties over opvoeders die gedurende de ontwikkeling steeds meer gegeneraliseerd worden naar alle relaties	<p>Sociaal psychologen gebruiken de term intern werkmodel anders dan ontwikkelingspsychologen en (ortho)pedagogen. Sociaal psychologen doelen met deze term op de symbolische en liefdevolle representaties die mensen maken over <u>gehechtheidsfiguren</u> en hun <u>beschikbaarheid</u> en hoe verbonden ze zichzelf voelen met deze gehechtheidsfiguren. Deze betekenis is daarmee smaller dan in het gebruik van de term door ontwikkelingspsychologen en (ortho)pedagogen.</p>

Suggesties voor verdieping:

- Duschinsky, R. (2020). *Cornerstones of Attachment Research*. Oxford: Oxford University Press. <https://bit.ly/2Fg7WeP>
- Cassidy, J., & Shaver, P. R. (Eds.). (2016). *Handbook of Attachment: Theory, research, and clinical applications* (3rd ed.). New York: The Guilford Press.
- Steele, H., & Steele, M. (Eds.). (2018). *Handbook of Attachment-Based Interventions*. New York: The Guilford Press.
- Forslund, T. & Duschinsky, R. (2021) *Attachment Theory and Research: A Reader*. New York: Wiley
- Granqvist, P., Sroufe, L. A., Dozier, M., Hesse, E., Steele, M., van IJzendoorn, M., . . . Duschinsky, R. (2017). Disorganized attachment in infancy: a review of the phenomenon and its implications for clinicians and policy-makers. *Attachment & Human Development*, 19(6), 534-558. <https://doi.org/10.1080/14616734.2017.1354040>
- Forslund, T., Granqvist, P., Van IJzendoorn, M. H., Sagi-Schwartz, A., Glaser, D., Steele, M., . . . Duschinsky, R. (2022) Attachment goes to court: child protection and custody issues, *Attachment & Human Development*, 24(1), 1-52. <https://doi.org/10.1080/14616734.2020.1840762>
- Groh, A. M., Fearon, R. P., van IJzendoorn, M. H., Bakermans-Kranenburg, M. J., & Roisman, G. I. (2017). Attachment in the early life course: Meta-analytic evidence for its role in socioemotional development. *Child Development Perspectives*, 11(1), 70-76. <https://doi.org/10.1111/cdep.12213>
- van IJzendoorn, M. H., et al. (2020). Institutionalisation and deinstitutionalisation of children 1: a systematic and integrative review of evidence regarding effects on development. *The Lancet Psychiatry*, 7(8), 703-720. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(19\)30399-2](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(19)30399-2)

YouTube Videos:

Howard Steele- Attachment and Reflective Functioning: <https://www.youtube.com/watch?v=PYZBUiqC1g0>

Alan Sroufe and colleagues - Infant Disorganised Attachment: <https://www.youtube.com/watch?v=UY7hhVvKGoo&t=8s>

Alan Sroufe - Attachment Research Over Decades: <https://www.youtube.com/watch?v=bgqBelXr1bE>

Marinus van IJzendoorn - The Idea of Attachment: Part 1: <https://www.youtube.com/watch?v=jdmyvrZOdX0&t=1s>

Part 2: <https://www.youtube.com/watch?v=JZABIKQajjo>

Pebr Granqvist - Attachment and Parents with Intellectual Disabilities: <https://www.youtube.com/watch?v=-zkP8PyvECw>

Deborah Jacobvitz- Intergenerational Transmission of Attachment: <https://www.youtube.com/watch?v=KKoptLJbvmU>

Jeremy Holmes - John Bowlby, Attachment Theory and Psychotherapy: <https://www.youtube.com/watch?v=-Se9HZoCUOQ&t=2159s>

Literatuurlijst

- Ainsworth, M. S. (1974). The Development of Infant-Mother Attachment. A Final Report of the Office of Child Development. [ED122924.pdf](#)
- Ainsworth, M. D. S. (1978). *Patterns of Attachment: a psychological study of the Strange Situation*. New York: Lawrence Erlbaum Associates.
- Allen, B., & Schuengel, C. (2020). Attachment disorders diagnosed by community practitioners: A replication and extension. *Child and Adolescent Mental Health*, 25(1), 4-10. <https://doi.org/10.1111/camh.12338>
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss, vol. II: Separation*. Basic Books.
- Guyon-Harris, K. L., Humphreys, K. L., Miron, D., Gleason, M. M., Nelson, C. A., Fox, N. A., & Zeanah, C. H. (2019). Disinhibited social engagement disorder in early childhood predicts reduced competence in early adolescence. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 47(10), 1735–1745. <https://doi.org/10.1007/s10802-019-00547-0>
- Main, M., Kaplan, N., & Cassidy, J. (1985). Security in infancy, childhood, and adulthood: A move to the level of representation. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 50(1-2), 66–104. <https://doi.org/10.2307/3333827>
- van IJzendoorn, M. H., Bakermans-Kranenburg, M. J., Van Busschbach, A., Lambermon, M. W. E., Van, S. N., De Ruiter, R. C., ... Zwinkels, M. T. (1991). *Het Gehechtheidsbiografisch Interview: Nederlandse vertaling en bewerking van het Adult Attachment Interview*. Rijksuniversiteit Leiden, Vakgroep Algemene Pedagogiek, Centrum voor Gezinsstudies.
- Waters, T. E. A. & Facompré, C. R. (2021). Measuring secure base script knowledge in the Adult Attachment Interview. In E. Waters, B. E. Vaughn & H. S. Waters (Eds.), *Measuring attachment - Developmental assessment across the lifespan*. NY: Guilford Press.
- Zeanah, C. H., Berlin, L. J., & Boris, N. W. (2011). Practitioner review: Clinical applications of attachment theory and research for infants and young children. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 52(8), 819–833. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2011.02399.x>

